

Riigi tegevus toidu ohutuse tagamisel

Peakontrolör Ines Metsalu-Nurminen
Auditijuht Airi Andresson
Vanemaudiitor Maidu Lääne
Audiitor Sigrid Rajangu

Riigikogu riigieelarve kontrolli erikomisjon

10.6.2019

Toidus sisalduvatest kemikaalidest tulenevaid riske Eestis ei hinnata ja inimestele antakse põhjendamata üldistusastmega kindlus toidu ohutuse kohta

- Veterinaar- ja Toiduamet keskendub praegu ainult toiduainetes taimekaitsevahendite jääkide lubatud maksimumkoguse tuvastamisele ehk juriidilistele nõuetele vastavuse hindamisele. Amet ei tegele ohutuse hindamisega (ADI ja ARfD).

**Normi piires
taimekaitsevahendite jäägid
toidus inimese tervist ei kahjusta**

Toidus on erinevate taimekaitsevahendite jääkide esinemine teatud kogustes lubatud ning kui toit sisaldab taimekaitsevahendite jääke piirnormides, siis on tegemist ohutu toiduga.

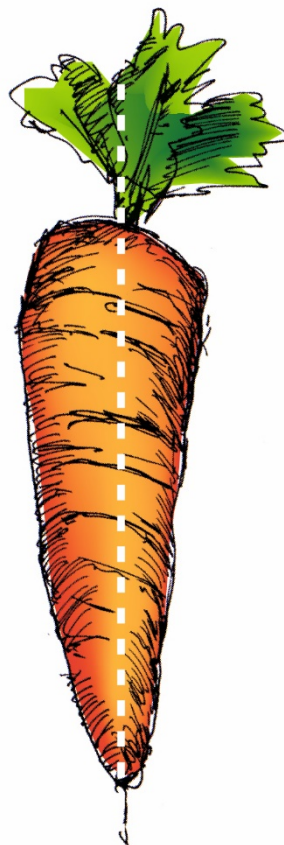
Väljavõte Maaeluministeeriumi ajaveebist

- Maaeluministeeriumil ei ole infot, mis seostaks Eesti inimeste toitumisharjumusi toidus sisalduvate taimekaitsevahendite jääkidega ja nendest tulenevate terviseprobleemidega. Eraldi tähelepanu vajaksid tundlikumad rühmad, näiteks rasedad, väikelapsed.

Kas Eesti toit muutub puhtamaks või saastunumaks?

PMA jaoks on porgand TAIM

Amet tegeleb **taimetervise** tagamisega. Küsimusele, kas Eesti toit on puhtamaks muutunud, vastust ei saa, sest amet ei pea toiduohutuse valdkonda enda kohustuseks ega kogu sellekohast infot.

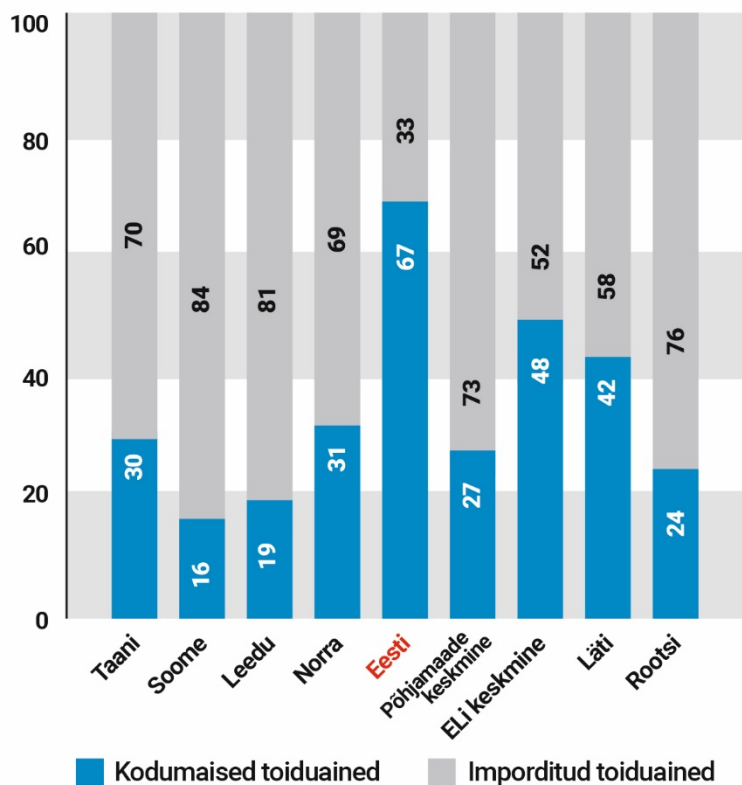

VTA jaoks on porgand TOIT

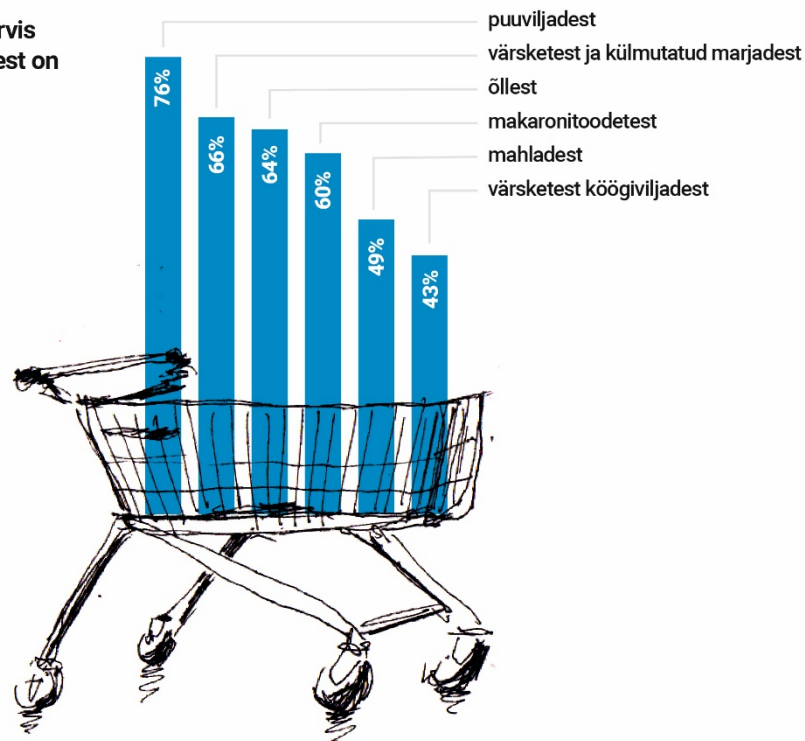
Amet tegeleb **toiduohutuse** tagamisega. Küsimusele, kas Eesti toit on puhtamaks muutunud, vastust ei saa, sest amet ei vastuta Eesti toidu kasvatamise eest ega saa seetõttu infot selle kohta koguda.

Infot toidu kohta ei analüüsita Eesti inimese toidukorvist lähtudes

Importtoidust ja kodumaisest toidust võetud proovide suhe

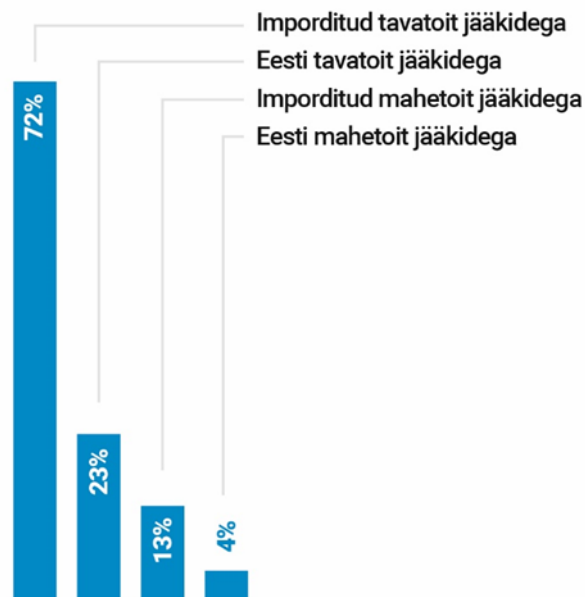
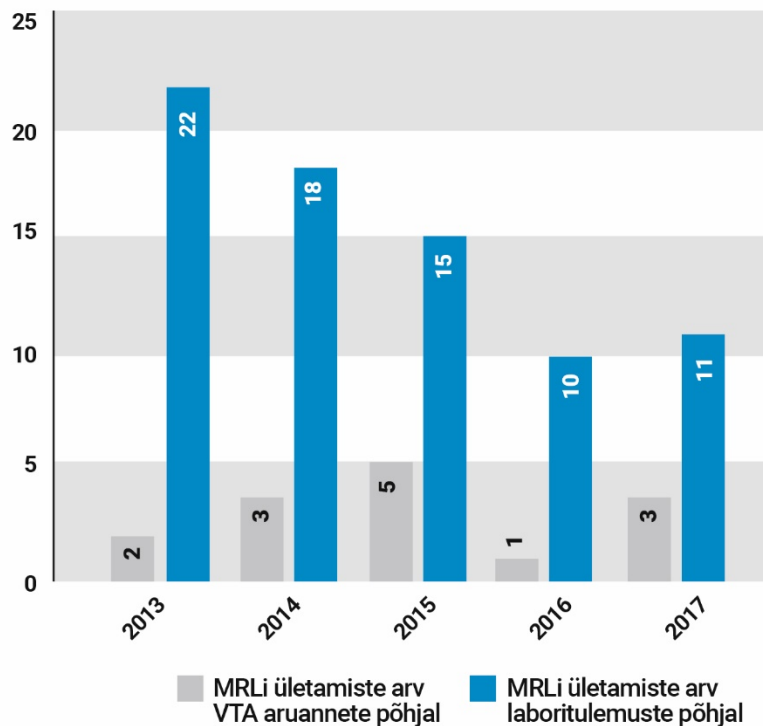
Eestlase toidukorvis olevatest toodetest on tõenäoliselt imporditud kuni:

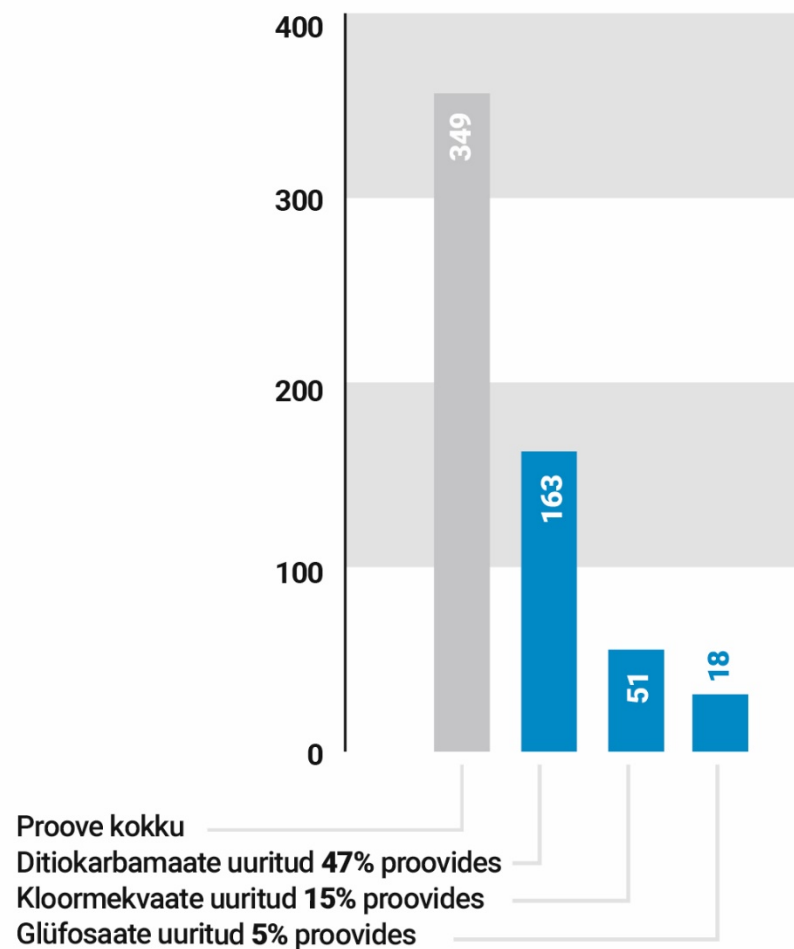
Allikas: Konjunkturiinstituut

Andmeid esitletakse viisil, mis näitab toitu puhtamana. Andmeid ei esitata kasulikul viisil

- * Ei analüüsita aineid, mille kohta on teada, et neid toidu kasvatamisel kasutatakse.
- * Infot ei koguta kõikide kemikaalide kohta, mida Eesti laborid tuvastada suudavad.
- * Tulemusi üldistatakse kõikide toiduainete kohta.

Päritolumaa pettusi ei suudeta ohjeldada

Foto: Robin Roots / Õhtuleht / Scanpix
Baltics.

- Kontrolliahel on PMA ja VTA vahel jagatud selliselt, et enamasti jaemüügis olevaid Eesti puu- ja köögivilju enam laboris ei testita ega muul viisil ei kontrollita.
- PMA hinnangul on pettuste läbiviijad karistamatuse tõttu läbi viimas järjest jultunumaid petuskeeme.
- Ausalt kauplevate kodumaiste tootjate jaoks on tegemist olulise probleemiga, mis kahjustab konkurentsivõimet.

Piirnorme ületavaid toiduaineid, mis riknevad kiiresti, ei jõuta müügilt eemaldada

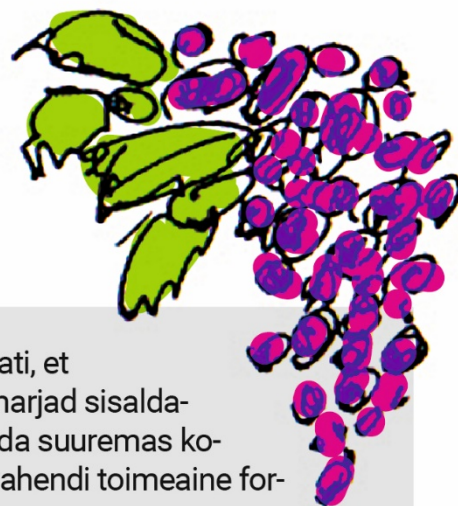
Kuigi VTA avaldatud aruannetes viidatakse, et ohtlikud toiduained kutsuti turult tagasi, siis tegelikkuses jõudsid ohtlikud tooted pea kõik tarbijateni, mõned näited:

2015 – 2,1 t beebitoitu
7,5 tonni brokolit

2016 – 1,2 tonni õunu

2017 – 10 tonni kiiviseid

2018 – 1,82 tonni greipe

- 2015. aastal tuvastati, et Itaaliast pärit viinamarjad sisaldasid lubatust **80** korda suuremas koguses taimekaitsevahendi toimeaine formatanaadi jääke.
- 20 kg kaaluvale lapsele oleks olnud ohutu seesuguseid viinamarju tarbida **20** grammi.
- **3,8** tonni neid viinamarju jõudis kõik tarbijateni.

Olulisemad soovitused

- Tuvastada, millistest taimekaitsevahendite jääkidest on inimesed enim ohustatud, ning tagada, et analüüsitaks seda toitu, mida tarbitakse kõige rohkem ning mille kasvatamisel on kasutatud enim taimekaitsevahendeid.
- Koguda infot selle kohta, millistel taimedel ja kui suures koguses taimekaitsevahendeid ja väetisi kasutatakse. See aitaks leida võimalikke rikkumisi ning kavandada riskipõhisemat järelevalvet.
- Parandada avalikkuse teavitamist toidus leitud taimekaitsevahendite jääkidest ning võimalikest terviseriskidest, sh esitada analüüside andmed arusaadavalt ja üheselt mõistetavalt. Avalikustada analüüside andmed selliselt, et tarbija saaks toidu tarbimisel teha teadlikke valikuid. Tulemuste esitamisel lähtuda tegelikest laboritulemustest.